

Guideline for Development to Raise the Standards of Sustainable Nature-based Tourism in Ubon Ratchathani

Jaturong Sriwongwanna¹

Received	Reviewed	Revised	Accepted
27/11/2562	25/11/2563	27/11/2563	30/11/2563

Abstract

The purpose of this study was to study the Standards of Sustainable Nature-based Tourism in Ubon Ratchathani and suggest the guideline for Standards of Sustainable Nature-based Tourism in Ubon Ratchathani. The population was people who related to Sustainable Nature-based Tourism in Ubon Ratchathani. The sample used in this research consisted of 12 peoples, 5 people who related to Sustainable Nature-based Tourism in Ubon Ratchathani, and 7 researchers who do research related to this field. Data were collected through interviews. Content analysis was used to analyze data. The result found that 1) there were both sides of the Standards of Sustainable Nature-based Tourism in Ubon Ratchathani. A positive side consists of 1. a potential of a tourism destination and activities 2. a potential of facilities and 3. potential of transportation system between province. A negative side consists of 1. a potential of marketing factor 2. a potential of media relation 3. a potential of establishment in term of Lodging business 4. a potential of management 5. a potential of tourism management and 6. a potential of transportation system between tourist destination. 2) The guideline for Standards of Sustainable Nature-based Tourism in Ubon Ratchathani consists of 1. aggressive marketing and establish a story of tourism destination 2. finding new Marketing channels and new customers 3. development of Information system management and technology 4. development of lodging business 5. collaboration development between all parties and 6. transportation system development for all kind of customers.

Keywords: 1) Guideline for Development 2) Standard of Tourism 3) Nature-based Tourism

¹ Faculty of Business and Administration, Ubon Ratchathani Rajabhat University,
Email: gob2519@hotmail.com

แนวทางในการพัฒนาเพื่อยกระดับมาตรฐานการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติอย่างยั่งยืน ในจังหวัดอุบลราชธานี

จตุรงค์ ศรีวงษ์วรรณ²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษามาตรฐานการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติอย่างยั่งยืนในจังหวัดอุบลราชธานี และเพื่อเสนอแนะแนวทางในยกระดับมาตรฐานการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติอย่างยั่งยืนในจังหวัดอุบลราชธานี ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติในจังหวัดอุบลราชธานี 5 คน และนักวิจัย 7 คน รวมเป็นทั้งหมด 12 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ การวิจัยเอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูลโดยพิจารณาประเด็นหลักและนำเสนอข้อมูลโดยอ้างอิงคำพูดหรือเรื่องราวจริงจากกลุ่มตัวอย่าง ผลการวิจัย พบว่า 1) ศักยภาพมาตรฐานการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติอย่างยั่งยืนในจังหวัดอุบลราชธานีมีประเด็นทั้งสองด้านทั้งศักยภาพด้านบวก ประกอบด้วย ศักยภาพด้านแหล่งและกิจกรรมการท่องเที่ยว ศักยภาพด้านปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมความสะดวก และ ศักยภาพของระบบขนส่งระหว่างจังหวัด ในส่วนของศักยภาพด้านลบ ประกอบด้วย ศักยภาพด้านการตลาด ศักยภาพด้านการประชาสัมพันธ์ ศักยภาพของสถานประกอบการในส่วนของธุรกิจที่พัก ศักยภาพด้านการบริหารจัดการ ศักยภาพในการบริหารจัดการในแหล่งท่องเที่ยว ศักยภาพการเดินทางระหว่างแหล่งท่องเที่ยวค่อนข้างลำบาก และ 2) แนวทางการยกระดับมาตรฐานการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติในจังหวัดอุบลราชธานี มีประเด็น ดังนี้ ควรมีการทำการตลาดเชิงรุกมากขึ้น มีการจัดทำเรื่องราว การหาช่องทางตลาดใหม่ ๆ มีการเปิดฐานลูกค้าใหม่ ๆ ควรมีการพัฒนาระบบสารสนเทศที่เกี่ยวข้องเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยว การพัฒนาธุรกิจที่พักให้ได้มาตรฐานที่ดี พัฒนารูปแบบความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน และ พัฒนาระบบขนส่งสาธารณะให้มีคุณภาพมากขึ้น โดยสามารถรองรับนักท่องเที่ยวที่หลากหลาย

คำสำคัญ: แนวทางการพัฒนา, มาตรฐานการท่องเที่ยว, การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ คณะบริหารธุรกิจและการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, Email: gob2519@hotmail.com

บทนำ

การวิเคราะห์บริบทของประเทศไทย ผลกระทบจากกระแสโลกาภิวัตน์ทำให้มีการร่วมมือกันในด้านเศรษฐกิจมากขึ้น มีความเป็นไปได้ที่ประเทศไทยจะเป็นศูนย์กลางทางการเงินและเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญในอาเซียน ปัจจุบันอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยมีการเติบโตและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จากข้อมูลแสดงให้เห็นว่าแนวโน้มของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาในประเทศไทยนั้นมีอัตราเพิ่มมากขึ้น 7.5% ต่อปี ซึ่งหากพิจารณาเฉพาะนักท่องเที่ยวในอาเซียนจะเห็นได้ว่าไทยถือว่าเป็นตลาดที่สำคัญในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเลยทีเดียว (Ministry of Tourism and Sports, 2014) การที่จะดำรงรักษาการเติบโตของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของประเทศให้ได้นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องคำนึงถึงการพัฒนาย่างยั่งยืน โดยเราจำเป็นต้องมีการพัฒนาทางด้านองค์ประกอบของการท่องเที่ยวซึ่งประกอบด้วย นักท่องเที่ยว การตลาดการท่องเที่ยว ทรัพยากรการท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว ข้อมูลของการท่องเที่ยว และการต้อนรับอย่างมีมาตรฐาน รวมไปถึงการพัฒนาชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวและการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งจากการพัฒนาทางการท่องเที่ยวและการมาเยี่ยมเยือนของนักท่องเที่ยวนั้น อาจนำมาซึ่งผลกระทบทางการท่องเที่ยวทั้งทางด้านบวกและลบที่ส่งผลกระทบต่อรูปแบบ การดำเนินชีวิตของประชาชนในชุมชนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวนั้นได้

กิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นส่วนสำคัญของการจัดการรายได้และยังส่งผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและวัฒนธรรม อุตสาหกรรมท่องเที่ยวนั้นยังมีส่วนสำคัญในการกระจายรายได้ออกไปสู่ชุมชนต่าง ๆ เป็นการสร้างงาน สร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ในท้องถิ่นเพื่อรองรับการท่องเที่ยว การพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจึงเป็นแนวทางสำคัญที่ก่อให้เกิดการกระจายรายได้ กระตุ้นการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ทำให้เกิดการใช้จ่าย โดยเริ่มตั้งแต่การเดินทาง การรับประทานอาหาร การใช้บริการนำเที่ยวของมัคคุเทศก์ การซื้อสินค้าของที่ระลึก การรับฝากรถยนต์ การพักผ่อนและบริการอื่น ๆ สิ่งเหล่านี้ก่อให้เกิดการขยายตัวของบริการต่าง ๆ ทำให้รายได้ภายในท้องถิ่นเพิ่มขึ้น

อย่างไรก็ตาม การเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไม่เพียงจะก่อให้เกิดผลดีทางเศรษฐกิจแล้วยังก่อให้เกิดผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม เช่น ปัญหาการทำลายทัศนียภาพ ปัญหามลภาวะสภาพทางสังคม เช่นปัญหาค่าครองชีพ รวมทั้งวิถีชีวิตของชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวให้เสื่อมโทรมลง เนื่องจากอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจำเป็นต้องใช้ทรัพยากรทางธรรมชาติและทรัพยากรทางศิลปวัฒนธรรมที่มีอยู่ภายในประเทศเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการท่องเที่ยว ขณะที่ทรัพยากรเหล่านี้มีอยู่อย่างจำกัดไม่เพียงพอที่จะรองรับความเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวได้ ทำให้

การจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่มีผลกระทบที่สวนทางกันระหว่างการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และสังคมกับการพัฒนาอยู่เสมอ

ดังนั้น การท่องเที่ยวจึงเป็นนโยบายและแนวทางการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยผลักดันให้เป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวที่ต้องมีการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามวิสัยทัศน์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพไม่เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เสริมสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมีการจัดการสิ่งแวดล้อมภายใต้การมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น เพื่อให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนสืบไป ซึ่งนโยบายและแนวทางการท่องเที่ยวนี้ยังสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560- พ.ศ. 2564) ที่เน้นคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา และให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เกิดสมดุลระหว่างการใช้ประโยชน์กับการอนุรักษ์ฟื้นฟู โดยการสร้างชุมชนให้มีจิตสำนึกและมีส่วนร่วมดูแลรักษาฟื้นฟูและใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างเหมาะสมและยั่งยืน

ในส่วนของจังหวัดอุบลราชธานีนั้น ได้มีการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดตั้งแต่ พ.ศ. 2553 โดยมีการกำหนดทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดตามลักษณะทางภูมิศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต เป็นต้น ทำให้การพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานีนั้นสอดรับกับแผนปฏิบัติการฟื้นฟูยกระดับแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดศักยภาพสูงสุดตามความโดดเด่นของพื้นที่ และเพื่อสร้างรายได้ให้กับชุมชน ท้องถิ่น ประชาชน และประเทศชาติ โดยจังหวัดอุบลราชธานีนั้นได้อยู่ในเขตพัฒนาการท่องเที่ยว 2 เขต (Cluster) ด้วยกัน คือ เขตท่องเที่ยวอารยธรรมอีสาน และเขตท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มน้ำโขง โดยการท่องเที่ยวทั้ง 2 เขตดังกล่าวจะมีการผสมผสานกับการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติเข้าไปด้วย เนื่องจากจังหวัดอุบลราชธานีนั้นมีธรรมชาติที่งดงามดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาท่องเที่ยว

ดังนั้นเพื่อเป็นการส่งเสริมยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของจังหวัดให้ประสบความสำเร็จอีกทางหนึ่ง ผู้อำนวยการแผนโครงการ ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในนำเสนอแผนการวิจัยเรื่อง “มาตรฐานการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติอย่างยั่งยืนในจังหวัดอุบลราชธานี” โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะยกระดับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติในจังหวัดอุบลราชธานีให้มีอัตลักษณ์เป็นที่โดดเด่น มีศักยภาพที่สูงพอที่จะดึงดูดนักท่องเที่ยวจากอาเซียนให้เข้ามาในจังหวัดอุบลราชธานี

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษามาตรฐานการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติอย่างยั่งยืนในจังหวัดอุบลราชธานี
2. เพื่อเสนอแนะแนวทางในยกระดับมาตรฐานการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติอย่างยั่งยืนในจังหวัดอุบลราชธานี

การทบทวนวรรณกรรม

องค์ประกอบของการท่องเที่ยว

จากงานวิจัยของ Boonlert Chittangwattana (2005: 114-116) และ Bussaba Sitikarn and Siriwattana Jaima (2009: 45-46) ได้จำแนกองค์ประกอบที่สำคัญของแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ 1. สิ่งดึงดูดใจของแหล่งเที่ยวนั้น 2. การเข้าถึงแหล่งเที่ยวนั้น 3. สิ่งอำนวยความสะดวกที่อยู่ในแหล่งเที่ยวนั้น 4. ที่พัก และ 5. กิจกรรมต่าง ๆ ที่อยู่ในแหล่งท่องเที่ยว นอกจากนี้ จากการค้นคว้างานของ Tourism Authority of Thailand (1997), Wilailak Ratanapeantamma (1997: 59-60) Thailand Institute of Scientific and Technological Research (1997: 21-23) และ Office of the National Research Council (2010: 24) พอจะสรุปได้ว่าการท่องเที่ยว มีองค์ประกอบดังนี้

1. สถานที่ท่องเที่ยวซึ่งถือว่าเป็นอุทยานการท่องเที่ยว ได้แบ่งหมวดหมู่ของแหล่งท่องเที่ยวเป็น 5 ประเภท คือ 1) แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (Culture Attractions) เป็นแหล่งท่องเที่ยวซึ่งแสดงออกถึงประเพณีต่าง ๆ (Traditional Attractions) 2) แหล่งท่องเที่ยวตามสภาพธรรมชาติ (Scenic Attractions) ซึ่งแสดงถึงความงดงามในรูปแบบต่าง ๆ ของภูมิประเทศ 3) แหล่งท่องเที่ยวประเภทที่ให้ความบันเทิง (Entertainment Attractions) และ 4) แหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ที่มีลักษณะเฉพาะตัว Specific Attractions)

ในของการดำเนินการวิจัยทางการท่องเที่ยว นั้น Office of the National Research Council (2010: 24) ได้กำหนดกลุ่มของแหล่งท่องเที่ยวแตกต่างกันออกไปเป็น 8 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนาและภาคเหนือตอนบน 2) กลุ่มท่องเที่ยวมรดกโลก เชื่อมโยงการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ 3) กลุ่มท่องเที่ยวอารยธรรมอีสานใต้ 4) กลุ่มท่องเที่ยววิถีชีวิตกลุ่มแม่น้ำโขง 5) กลุ่มท่องเที่ยววิถีชีวิตแม่น้ำภาคกลาง 6) กลุ่มท่องเที่ยว Active Beach 7) กลุ่มท่องเที่ยว Royal Coast และ 8) กลุ่มท่องเที่ยวมหัศจรรย์สองสมุทร

2. เมื่อมีสถานที่ท่องเที่ยว ก็แน่นอนที่จะต้องมึบริการที่พัก-ที่รับรอง ให้แก่นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ และบริการที่พัก-ที่รับรองก็จัดเป็นอุทยานประเภทหนึ่ง

3. การตลาดการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นการแสดงความความปรารถนาในการท่องเที่ยวจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งของนักท่องเที่ยว เพื่อเข้าร่วมในกิจกรรมการพักผ่อนหย่อนใจ และเพื่อกิจกรรมอื่น ๆ ซึ่งในกระบวนการจัดการได้รวมถึงการส่งเสริมและพัฒนาการขายและการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวด้วย (Chalongsri Pimonsompong, 1999)

จากการศึกษางานที่เกี่ยวข้องจะเห็นได้ว่าองค์ประกอบของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวประกอบไปด้วยองค์ประกอบหลัก ๆ 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1. อุปสงค์การท่องเที่ยว 2. อุปทานการท่องเที่ยว 3. กลไกการจัดการการท่องเที่ยว และ 4. โลจิสติกส์ทางการท่องเที่ยว โดยหากจะพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีศักยภาพหรือยกระดับมาตรฐานการท่องเที่ยวนั้น จำเป็นต้องมุ่งเน้นพัฒนาในองค์ประกอบทั้ง 4 ด้านนี้

มาตรฐานการท่องเที่ยว

จากแผนพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (Tourism Authority of Thailand, 1997) ประเทศไทยอยู่ในเป็นช่วงที่การท่องเที่ยวของไทยได้พัฒนามาถึงจุดหัวเลี้ยวหัวต่อ ประเทศไทยได้ผ่านยุคทองของการท่องเที่ยวเข้าสู่ยุคของการแข่งขันอย่างเข้มข้นในตลาดโลกและ ยุคที่จำนวนนักท่องเที่ยวไทยสูงกว่นักท่องเที่ยวต่างชาติ ดังนั้นแผนพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวในอนาคต จึงจำเป็นต้องพัฒนาให้การท่องเที่ยวมีมาตรฐานสูงขึ้นเรื่อย ๆ เพื่อสวัสดิการของนักท่องเที่ยวไทย และเพื่อรักษาขีดความสามารถของการแข่งขันระหว่างประเทศ

จากงานวิจัยของ Prayoon Dasri (2014) ได้แสดงให้เห็นว่า มาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (Natural Attraction Standard) มีองค์ประกอบ 3 ประการ คือ คุณค่าของแหล่งธรรมชาติและความเสี่ยงต่อการถูกทำลาย ศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวและการบริหารจัดการ นอกจากนี้ Department of Tourism (2014) ได้มีการกำหนดมาตรฐานทางด้านการท่องเที่ยวไทยไว้หลายรูปแบบด้วยกัน อาทิ มาตรฐานบริการเพื่อการท่องเที่ยว มาตรฐานแหล่งท่องเที่ยว มาตรฐานทะเบียนธุรกิจนำเที่ยว และ Tourism Authority of Thailand (2000) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบพื้นฐานสำหรับประเมินมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติโดยประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 3 ด้าน ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 คุณค่าของแหล่งธรรมชาติและความเสี่ยงต่อการถูกทำลาย องค์ประกอบที่ 2 ศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยว องค์ประกอบที่ 3 การบริหารจัดการ การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

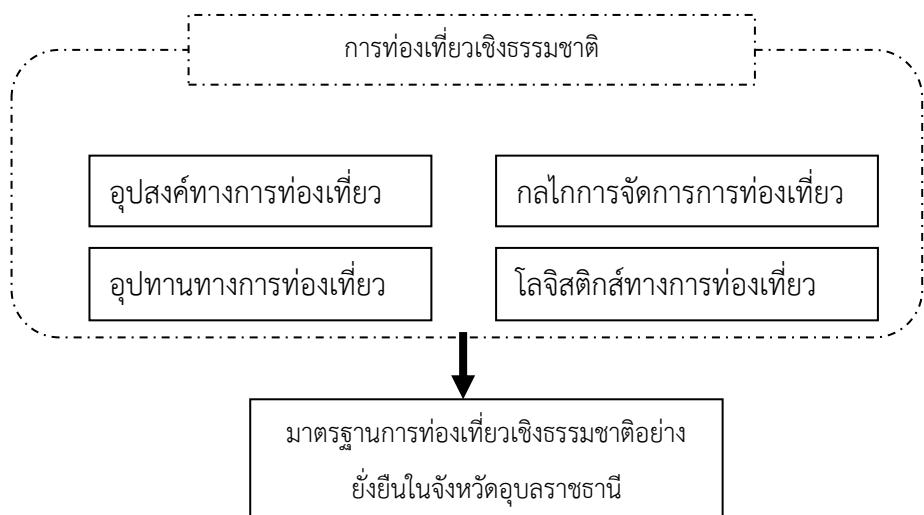
จากการตรวจสอบแนวความคิดทั่วไปเกี่ยวกับการท่องเที่ยว จะเห็นได้ว่า การกำหนดกรอบหรือเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวที่ชัดเจนสำหรับหน่วยงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการ

ดูแลแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติต่าง ๆ ได้นำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว และเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยว เพื่อยกระดับมาตรฐานในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวตน จะเป็นสิ่งสำคัญต่อการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของประเทศไทย และยังสามารถใช้เป็นสิ่งบ่งบอกให้นักท่องเที่ยวรับรู้ในคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยว และมีส่วนสำคัญในการตัดสินใจเลือกใช้บริการ ซึ่งหมายถึงการเพิ่มขึ้นของรายได้ทางการท่องเที่ยวด้วย รวมทั้งเป็นการเพิ่มมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวของประเทศไทยให้เป็นที่ยอมรับทั้งในและต่างประเทศเพิ่มมากขึ้น

ซึ่งจากแนวความคิดเกี่ยวกับมาตรฐานการท่องเที่ยว สามารถสรุปได้ว่า มาตรฐานการท่องเที่ยว นั้นคือ ระดับของคุณภาพของปัจจัยของการท่องเที่ยวต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับ อุปสงค์อุปทาน กลไกการจัดการ และโลจิสติกส์ ซึ่งหากสามารถพัฒนาปัจจัยเหล่านี้ได้ ก็สามารถจะยกระดับมาตรฐานการท่องเที่ยวได้ นอกจากนี้ยังช่วยยกระดับการให้บริการ สร้างความเชื่อมั่น เป็นการพัฒนาฐานรากของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

แต่อย่างไรก็ตาม จากข้อมูลของ มาตรฐานการท่องเที่ยวไทย College of Management Innovation (2015) แสดงให้เห็นว่า อุตสาหกรรมท่องเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานีที่ได้มาตรฐานนั้นจะมี มาตรฐานที่พิกส์มส์วัฒนธรรมชนบท 1 แห่ง ได้แก่ โฮมสเตย์บ้านปะอ่าว และ มาตรฐานบริการอาหารเพื่อการท่องเที่ยว 1 แห่ง ได้แก่ ร้าน S&P เซนทรัล ซึ่งจากข้อมูลนี้ ทำให้แผนการวิจัยนี้เล็งเห็นถึงการพัฒนาในส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อยกระดับมาตรฐานของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติในจังหวัดอุบลราชธานี

กรอบแนวคิดงานวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเรื่อง “แนวทางในการพัฒนาเพื่อยกระดับมาตรฐานการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติอย่างยั่งยืนในจังหวัดอุบลราชธานี” ประกอบไปด้วย ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติในจังหวัดอุบลราชธานี 12 คน เช่น เทศบาลองค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) สำนักงานจังหวัด สำนักงานการท่องเที่ยวประจำจังหวัด หอการค้าจังหวัด และนักวิชาการ และนักวิจัยในโครงการย่อย 7 คน รวมเป็นทั้งหมด 12 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล การวิจัย “แนวทางในการพัฒนาเพื่อยกระดับมาตรฐานการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติอย่างยั่งยืนในจังหวัดอุบลราชธานี” นี้มีเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาทำการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ (1) ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากศึกษาทั้งจากเอกสารทางวิชาการ ตำรา ผลงานวิจัย ข้อมูลจากการค้นคว้าสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือข้อมูลที่ได้จากเว็บไซต์ทางอินเทอร์เน็ต และการสัมภาษณ์เชิงลึก มาทำการสังเคราะห์และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) (2) วิเคราะห์ข้อมูลโดยพิจารณาประเด็นหลัก (Major themes) หรือ แบบแผนหลัก (Major pattern) และนำเสนอข้อมูลโดยอ้างอิงคำพูดหรือเรื่องราวจริงจากกลุ่มตัวอย่าง (Report rich narrative) (College of Management Innovation, 2015: 125) (3) สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะแนวทางในยกระดับมาตรฐานการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติอย่างยั่งยืนในจังหวัดอุบลราชธานี

ผลการวิจัย

1.จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key-informants) และการศึกษาจากเอกสารทางวิชาการ ตำรา ผลงานวิจัย ข้อมูลจากการค้นคว้าสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือข้อมูลที่ได้จากเว็บไซต์ทางอินเทอร์เน็ต ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) สามารถแยกประเด็นสำคัญ (Major theme) ที่ใช้ตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 และสอดคล้องกับกรอบแนวความคิดการวิจัย (อุปสงค์การท่องเที่ยว อุปทานการท่องเที่ยว กลไกการจัดการการท่องเที่ยว โลจิสติกส์การท่องเที่ยว) ได้ดังต่อไปนี้

อุปสงค์การท่องเที่ยว (Demand)

1.พฤติกรรมของนักท่องเที่ยว ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีความเห็นตรงกันว่า พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวเป็นข้อมูลสำคัญที่จังหวัดจะต้องให้ความสำคัญ โดยนักท่องเที่ยวส่วนมากจะมาเที่ยว

และพัก 1 – 2 คืน โดยมีพฤติกรรมในการใช้รถยนต์ส่วนตัวในการเดินทาง ซึ่งจากข้อมูลพบว่า จำนวนนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติมีมากขึ้น

2. *การส่งเสริมด้านการตลาด* ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีความเห็นตรงกันว่า หากมีการเปรียบเทียบกับเที่ยวในรูปแบบต่าง ๆ ในจังหวัดอุบลราชธานี แล้วจะพบว่า แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ ยังได้รับความสนใจต่อนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนน้อยกว่า ที่ทั้งมีแหล่งท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก และมีบริเวณใกล้เคียงกันที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากขาดการส่งเสริมการตลาด

อุปทานการท่องเที่ยว (Supply)

1. *ศักยภาพของสถานที่และกิจกรรมการท่องเที่ยว* ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีความเห็นตรงกันว่า ศักยภาพของจังหวัดอุบลราชธานีในด้านการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาตินั้นมีค่อนข้างสูง เนื่องจากปัจจัยทางด้านภูมิศาสตร์ของจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่งดงามและมีชื่อเสียง ทำให้มีกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่หลากหลายให้นักท่องเที่ยวได้เลือกสรรพักผ่อนหย่อนใจ

2. *ศักยภาพของระบบสารสนเทศทางการท่องเที่ยว* ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้กล่าวถึงประเด็นความสำคัญของการประชาสัมพันธ์ที่ดีของแหล่งท่องเที่ยวจะสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี ซึ่งปัจจุบันการค้นหาและแนะนำข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานีให้แก่นักท่องเที่ยวนั้น ข้อมูลที่ได้ยังไม่เพียงพอและตรงตามความต้องการในการตัดสินใจที่จะเดินทางมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวได้

3. *ศักยภาพของธุรกิจที่พัก* ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้กล่าวว่า จังหวัดอุบลราชธานีมีการขยายตัวทางอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องแต่ผลกระทบในด้านลบก็ยังคงมีให้เห็นและเป็นปัญหาที่สำคัญ ส่งผลต่ออนาคตอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานี เช่น ความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว ความสะอาด มลภาวะทางอากาศ ปัญหาสิ่งแวดล้อม สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ส่งผลต่อการตัดสินใจมาท่องเที่ยว โดยธุรกิจที่พักเป็นองค์ประกอบสำคัญของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว หากธุรกิจที่พักได้มาตรฐานก็จะช่วยสร้างประสบการณ์ที่ดีในการท่องเที่ยวได้

กลไกการจัดการการท่องเที่ยว

1. *ความร่วมมือกันระหว่างภาครัฐและเอกชน* ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีความเห็นตรงกันว่า การบริหารจัดการโดยเฉพาะการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานยังไม่มีประสิทธิภาพ

2. *การมีส่วนร่วมของชุมชน* นอกจากนี้ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีความเห็นตรงกันว่า การบริหารจัดการในแหล่งท่องเที่ยวยังไม่มีประสิทธิภาพที่ดีพอ ขาดการสนับสนุนจากชุมชน และขาดงบประมาณจากทางภาครัฐที่เพียงพอ

3. การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว แต่อย่างไรก็ตาม ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้กล่าวว่า แหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติในจังหวัดอุบลราชธานีนั้น มีความพร้อมระดับพอใช้ หากจะให้กล่าวเจาะจงลงไปก็ได้แต่ปัจจัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยว ปัจจัยด้านการรักษาสิ่งแวดล้อม

โลจิสติกส์การท่องเที่ยว

1. ระบบการขนส่งระหว่างจังหวัด ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีความคิดเห็นตรงกัน คือ ในภาพรวมการเดินทางมาจังหวัดมีเส้นทางที่หลากหลาย มีการบริหารที่หลากหลายที่ทำให้นักท่องเที่ยวสามารถตัดสินใจมาท่องเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานี แสดงให้เห็นถึงศักยภาพของระบบขนส่งระหว่างจังหวัด แต่อย่างไรก็ตาม ผู้ให้ข้อมูลสำคัญก็ยังให้ความคิดเห็นตรงกันในด้านปัญหาที่เกิดขึ้น คือการเดินทางระหว่างแหล่งท่องเที่ยวค่อนข้างลำบาก เส้นทางเชื่อมต่อระหว่างแหล่งท่องเที่ยวและตัวเมืองยังไม่มีประสิทธิภาพ

2. จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) และการศึกษาจากเอกสารทางวิชาการ ตำรา ผลงานวิจัย ข้อมูลจากการค้นคว้าสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือข้อมูลที่ได้จากเว็บไซต์ทางอินเทอร์เน็ต ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) สามารถแยกประเด็นสำคัญ(Major theme) ที่ใช้ตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 และสอดคล้องกับกรอบแนวความคิดการวิจัย (อุปสงค์การท่องเที่ยว อุปทานการท่องเที่ยว กลไกการจัดการการท่องเที่ยว โลจิสติกส์การท่องเที่ยว) ได้ดังต่อไปนี้

อุปสงค์การท่องเที่ยว (Demand)

1. การตลาดเชิงรุก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีความเห็นตรงกันว่า ควรมีการทำการตลาดเชิงรุกมากขึ้น มีการจัดทำเรื่องราว (story) เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว และต้องให้ความสำคัญกับคู่แข่ง ซึ่งก็คือประเทศเพื่อนบ้านของเราเอง

2. ฐานลูกค้าใหม่ นอกจากนี้ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีความเห็นตรงกันว่า ควรมีการหาช่องทางการตลาดใหม่ ๆ มีการเปิดฐานลูกค้าใหม่ ๆ เช่นชาวต่างชาติ ผู้สูงอายุที่มีอัตราเพิ่มมากขึ้น เพื่อเปิดตลาดให้กับจังหวัดมากขึ้น

อุปทานการท่องเที่ยว (Supply)

1. พัฒนาระบบสารสนเทศการท่องเที่ยว ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีความเห็นตรงกันว่า จังหวัดควรมีการพัฒนาสารสนเทศที่เกี่ยวข้องเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยว เอื้อต่อการเข้าถึงข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวที่สะดวกและครอบคลุมชัดเจนมากขึ้นโดยปฏิเสธไม่ได้ว่าในโลกยุค

ปัจจุบันนักท่องเที่ยวจะมีการค้นหาข้อมูลการท่องเที่ยวผ่านอินเทอร์เน็ตมากขึ้น ทำให้จังหวัดต้องมีการรองรับประเด็นทางด้านนี้

2. *พัฒนาธุรกิจที่พิกให้ได้มาตรฐานสากล* ปัจจัยหนึ่งที่ปฏิเสธไม่ได้ว่า เป็นปัจจัยหนึ่งซึ่งส่งผลต่อความพึงพอใจต่อนักท่องเที่ยว หากปัจจัยนี้มีการพัฒนาหรือได้มาตรฐานที่ดีจะส่งผลให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อจังหวัดอุบลราชธานี ปัจจัยดังกล่าว คือ ที่พักรับรอง ซึ่งหากที่พักรับรองในจังหวัดมีมาตรฐานที่ดีก็จะช่วยสร้างประสบการณ์การท่องเที่ยวที่ดีให้เกิดขึ้นกับนักท่องเที่ยว

กลไกการจัดการการท่องเที่ยว

ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในส่วนของปัจจัยที่มีผลต่อการยกระดับมาตรฐานการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ นั้น มีประเด็นเกี่ยวกับความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนโดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีความเห็นตรงกันว่า มีการทำงานร่วมกับชุมชนมากขึ้นผ่านหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง เช่น ททท พัฒนาชุมชน เป็นต้น จะช่วยให้เกิดการยกระดับมาตรฐานการท่องเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานี แต่อย่างไรก็ตามปัจจัยนี้ยังไม่เกิดขึ้นเนื่องจากในจังหวัดยังขาดความร่วมมือกันอย่างเป็นรูปธรรม

โลจิสติกส์การท่องเที่ยว

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีความเห็นตรงกันว่า พัฒนาระบบขนส่งสาธารณะให้มีคุณภาพมากขึ้น การเพิ่มเส้นทางการบิน และจำนวนเที่ยวบินของสายการบินเพื่อเชื่อมโยงเส้นทางเดินทางระหว่าง จังหวัดที่สามารถรองรับผู้โดยสารผู้พิการและผู้สูงอายุ

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยสามารถอภิปรายผลได้ตามผลการวิจัย ดังนี้

1. ศักยภาพมาตรฐานการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติอย่างยั่งยืนในจังหวัดอุบลราชธานีมีประเด็นทั้งสองด้านทั้งศักยภาพด้านบวก และศักยภาพที่ยังด้อยอยู่ โดยมีประเด็นสำคัญที่ควรอภิปรายถึง ได้แก่

1.1 มาตรฐานมาตรฐานการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติอย่างยั่งยืนในจังหวัดอุบลราชธานีที่จำเป็นต้องเร่งพัฒนา ประกอบไปด้วย ศักยภาพด้านการตลาดซึ่งหากเราการเปรียบเทียบกับการท่องเที่ยวในรูปแบบต่าง ๆ ในจังหวัดอุบลราชธานี แล้วจะพบว่า แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ ยังได้รับความสนใจต่อนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนน้อย ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากศักยภาพด้านการตลาดของจังหวัดทั้งในด้านการประชาสัมพันธ์ โฆษณา นั้นยังไม่มีศักยภาพเพียงพอ ซึ่งเมื่อเปรียบในด้านเหล่านี้แล้วจะทำให้นักท่องเที่ยวขาดการรับรู้ถึงการมีอยู่ของแหล่งท่องเที่ยว ซึ่ง สอดคล้องกับ Kamonrat Towasakul (2007) ทำการศึกษาเรื่องการรับรู้เครื่องมือ การสื่อสารทางการตลาดที่มีผลต่อการ

ท่องเที่ยวในตลาดน้ำอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า การโฆษณา การใช้เครือข่ายการสื่อสาร อิเล็กทรอนิกส์มีผลต่อการสร้างการรับรู้ของนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังสอดคล้อง Siriphone Souphanthong (2008) ทำการศึกษาเรื่องส่วนประสมการตลาดบริการที่มีผลต่อการท่องเที่ยว ของชาวยุโรปในการตัดสินใจมาใช้บริการท่องเที่ยว ที่จังหวัด หลวงพระบาง สาธารณรัฐ ประชาธิปไตยประชาชนลาว พบว่าการส่งเสริมการตลาดได้แก่การ โฆษณาผ่านทางอินเทอร์เน็ต เพื่อสร้างแรงดึงดูดนักท่องเที่ยวต่างชาติ

1.2 มาตรฐานด้านแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวของจังหวัดอุบลราชธานี นั้นมีค่อนข้างสูง เนื่องด้วยปัจจัยทางด้านภูมิศาสตร์ของจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่ งดงามและมีชื่อเสียง ทำให้มีกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่หลากหลายให้นักท่องเที่ยวได้ เลือกสรรพักผ่อนหย่อนใจ สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นสิ่งดึงดูดใจ (Attractions) ต่อนักท่องเที่ยวได้เป็น อย่างดี สอดคล้องกับ Boonlert Chittangwattana (2005: 60 - 69) ที่ได้กล่าวว่า สิ่งดึงดูดใจของ แหล่งท่องเที่ยว (Attraction) เป็นสิ่งดึงดูดใจ ที่ทำให้นักท่องเที่ยวอยากที่จะเดินทางเข้าไปในแหล่ง ท่องเที่ยวนั้น ๆ แล้วเกิดความประทับใจ อาจจะเนื่องจากแหล่งเที่ยวนั้นมีชื่อเสียง สวยงาม และสร้างความเพลิดเพลินให้แก่ักท่องเที่ยวได้

1.3 ศักยภาพของสถานประกอบการในส่วนของธุรกิจที่พักที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ยังคง เป็นปัญหาจากปัญหาสิ่งแวดล้อม และปัญหาของสิ่งต่าง ๆ ที่มีในปัจจุบัน เช่น มลภาวะ ขยะมูลฝอย เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ส่งผลต่อการตัดสินใจมาท่องเที่ยว โดยธุรกิจที่พักเป็นองค์ประกอบสำคัญของ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว หากธุรกิจที่พักได้มาตรฐานก็จะช่วยสร้างประสบการณ์ที่ดีในการท่องเที่ยวได้ ซึ่งสอดคล้องกับ Payom Dhamabutra (2006: 11) ที่ได้กล่าวว่า ที่พักแรม (Accommodation) ถือเป็นอีกปัจจัยที่มีความสำคัญ ต่อความรู้สึกของนักท่องเที่ยวซึ่งต้องคำนึงถึงในสถานที่ท่องเที่ยวหรือ ในตัวเมืองที่ห่างไกลจากสถานที่ท่องเที่ยว อย่างน้อย 1 คืน หากนักท่องเที่ยวได้รับความสะดวกสบาย จากที่พักแรม ก็จะก่อให้เกิดประสบการณ์ในการท่องเที่ยวในด้านบวก

1.4 ศักยภาพในการบริหารจัดการในแหล่งท่องเที่ยวยังไม่มีประสิทธิภาพที่ดีพอ ขาด การสนับสนุนจากชุมชน และขาดงบประมาณจากทางภาครัฐที่เพียงพอ สาเหตุที่ทำให้เห็นว่าการ บริหารจัดการนั้นขาดการสนับสนุนจากภาครัฐ หรือภาคชุมชนที่เพียงพอ ก็เนื่องมาจากในบาง สถานที่ท่องเที่ยว นั้นขาดการจัดให้มียูวมัคคุเทศก์หรืออาสาสมัครนำเที่ยว เพื่อให้บริการ นักท่องเที่ยวอย่างเพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ Sasikan Kulwanich (2008) ที่ได้ศึกษา การส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชน กรณีศึกษา: ชุมชนเมืองเทศบาลเมืองตะกั่วป่า อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา พบว่า ประชาชนเห็นว่า ไม่มียูวมัคคุเทศก์หรืออาสาสมัครนำเที่ยวเยี่ยมชมแหล่ง

ท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชนเมืองเทศบาลเมืองตะกั่วป่า อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา ทำให้การท่องเที่ยวเป็นไปอย่างลำบากและขาดการป้อนข้อมูลสำคัญจากผู้รู้ในชุมชน

1.5 ศักยภาพด้านปัจจัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยว ปัจจัยด้านการรักษาสิ่งแวดล้อม ก็ไม่ได้ถือว่ามีความดีมาก ถือว่าพอใช้ คือมีการให้ความสะดวกแต่ยังไม่ดีที่สุด หรือยังไม่ถือว่ามีความเหมาะสมมากถึงขั้นทำให้เกิดประสบการณ์ที่ดีของนักท่องเที่ยว ปัจจัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวกเป็นปัจจัยสำคัญมาก จังหวัดต้องให้ความสำคัญหากต้องการที่จะดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Chittawon Praditrod (2014) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวและปัจจัยแรงจูงใจในการท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกท่องเที่ยวปริณทผลของคนวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ปัจจัยแรงจูงใจในการท่องเที่ยวส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกท่องเที่ยวปริณทผลของคนวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร ทั้งนี้เป็นเพราะนักท่องเที่ยวมีความรู้สึกว่ แหล่งท่องเที่ยวในแถบปริณทผลนั้นมีแรงจูงใจที่สามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจเลือกท่องเที่ยวได้ อันได้แก่แรงจูงใจทางกายภาพที่สถานที่ท่องเที่ยวมีความปลอดภัย มีบริการที่หลากหลาย ตรงความต้องการ สิ่งอำนวยความสะดวกครบครัน รวมทั้งมีป้ายบอกทางที่ชัดเจน

1.6 ศักยภาพของระบบขนส่งระหว่างจังหวัด ในภาพรวมการเดินทางมาจังหวัดมีเส้นทางที่หลากหลาย มีการบริหารที่หลากหลายที่ทำให้นักท่องเที่ยวสามารถตัดสินใจมาท่องเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานี แต่ยังคงมีปัญหาที่เกิดขึ้น คือการเดินทางระหว่างแหล่งท่องเที่ยวค่อนข้างลำบาก เส้นทางเชื่อมต่อโยงระหว่างแหล่งท่องเที่ยวและตัวเมืองยังไม่มีประสิทธิภาพ อาจเป็นเพราะยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดอุบลราชธานียังอยู่ในช่วงดำเนินการ ซึ่งกำลังจะปรับปรุงและพัฒนาระบบโครงสร้าง เเรงรัดซ่อมแซมถนนที่ชำรุดให้ใช้งานได้ตลอดเวลา เพิ่มความปลอดภัยในการใช้ถนนโดยการติดตั้งสัญญาณไฟจราจรและทาสี ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ Sasikan Kulwanich (2008) ที่ได้ศึกษาการส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชน กรณีศึกษา: ชุมชนเมืองเทศบาลเมืองตะกั่วป่า อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา พบว่า ประชาชนมีความเห็นว่าไม่มีกรจัดทำเส้นทางเชื่อมต่อโยงการท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่อื่น ๆ จะส่งผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว

2. แนวทางในการยกระดับมาตรฐานการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติในจังหวัดอุบลราชธานี มีประเด็นสำคัญที่ควรอภิปราย ได้แก่

2.1 ควรมีการทำการตลาดเชิงรุกมากขึ้น มีการจัดทำเรื่องราว (story) เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว และต้องให้ความสำคัญกับการศึกษาคู่แข่งซึ่งก็คือประเทศเพื่อนบ้านของเราเอง นอกจากนี้ควรมีการหาช่องทางทางการตลาดใหม่ ๆ มีการเปิดฐานลูกค้าใหม่ ๆ เช่นชาวต่างชาติ ผู้สูงอายุที่มีอัตราเพิ่ม

มากขึ้น และจะมากขึ้นอีกในอนาคตเพื่อเปิดตลาดให้กับจังหวัดมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Yeoman, Durie, McMahon-Beattie and Palmer (2005: 135 - 136). ที่ได้ ทำการวิจัยเรื่อง Capturing the essence of a brand from its history: The case of Scottish tourism marketing และพบว่าแนวโน้มของการท่องเที่ยวในอนาคตนั้นจะเติบโตได้โดยการนำของการตลาดในส่วนของการสร้างแบรนด์การท่องเที่ยว เช่น การชูประเด็นด้านประวัติศาสตร์

2.2 จังหวัดควรมีการพัฒนากระบวนทัศน์ที่เกี่ยวข้อเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยว เอื้อต่อการเข้าถึงข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวที่สะดวกและครอบคลุมชัดเจนมากขึ้นโดยปฏิเสธไม่ได้ว่าในโลกยุคปัจจุบันนักท่องเที่ยวจะมีการค้นหาข้อมูลการท่องเที่ยวผ่านอินเทอร์เน็ตมากขึ้น ทำให้จังหวัดต้องมีการรองรับประเด็นทางด้านนี้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sreenath Caichompoo, Bunkiat Caichompoo, and Paweena Preechayakul (2017: 97 - 98) ซึ่ง ดำเนินการวิจัยเรื่อง ระบบสารสนเทศจัดการแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวพื้นที่คังบาง กะเจ้า อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ โดยผลการทดลองแสดงให้เห็นว่า ผู้เกี่ยวข้องมีความพึงพอใจในระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการการท่องเที่ยวของพื้นที่ เนื่องจากเป็นช่องทางการประชาสัมพันธ์ เกิดความสะดวกแก่ผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยว ระบบสามารถเข้าถึงข้อมูล ได้สะดวก ใช้ง่าย การรายงานผลมีความชัดเจนดี ซึ่งเป็นประโยชน์กับท้องถิ่นที่นำเอาระบบไปใช้โดย เป็นการส่งเสริมเศรษฐกิจของชุมชน

2.3 ปัจจัยหนึ่งปฏิเสธไม่ได้ว่า เป็นปัจจัยหนึ่งซึ่งส่งผลต่อความพึงพอใจต่อนักท่องเที่ยว หากปัจจัยนี้มีการพัฒนาหรือได้มาตรฐานที่ดีจะส่งผลให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อจังหวัดอุบลราชธานี ปัจจัยดังกล่าว คือ ที่พัก ซึ่งหากที่พักในจังหวัดมีมาตรฐานที่ดีก็จะช่วยสร้างประสบการณ์การท่องเที่ยวที่ดีให้เกิดขึ้นกับนักท่องเที่ยว โดยสอดคล้องกับ Department of Tourism (2014) ที่ได้ให้รายละเอียดเกี่ยวกับ มาตรฐานที่พักเพื่อการท่องเที่ยวโรงแรม ระดับ 1 - 4 ดาว โดยกล่าวว่า ใน การเดินทางท่องเที่ยว ปัจจัยด้านที่พักเป็นปัจจัยหนึ่งที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญ ที่พักหลายแห่ง ได้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวบางกลุ่มให้ความสนใจและใช้ประกอบการตัดสินใจเลือก เดินทางไปท่องเที่ยว ที่พักที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานจะสามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวใช้เวลา พำนักได้นานขึ้น ใช้จ่ายใช้สอยเพิ่มขึ้น และเป็นปัจจัยที่ทำให้นักท่องเที่ยวกลับมาใช้บริการซ้ำ

2.4 ในส่วนของปัจจัยที่มีผลต่อการยกระดับมาตรฐานการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ นั้น มี ประเด็นเกี่ยวกับความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนโดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีความเห็น ตรงกันว่า มีการทำงานร่วมกับชุมชนมากขึ้นผ่านหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง เช่น ททท พัฒนาชุมชน เป็นต้น จะช่วยให้เกิดการยกระดับมาตรฐานการท่องเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานี แต่อย่างไรก็ตามปัจจัย

นี้ยังไม่เกิดขึ้นเนื่องจากในจังหวัดยังขาดความร่วมมือกันอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Orawan Kerdjan (2014, 124 - 125) ที่ได้ดำเนินการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ป่าชายเลนคลองโคโคน้ำ จังหวัดสมุทรสงคราม โดยได้ค้นพบว่า การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่ผ่านการกำหนดแผนงาน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมท่องเที่ยว จะทำให้ชุมชนมีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งทำให้เกิดความรัก ความหวงแหน และส่งผลทำให้เกิดการดูแลรักษา อนุรักษ์ ดูแลแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ

2.5 พัฒนาระบบขนส่งสาธารณะให้มีคุณภาพมากขึ้น การเพิ่มเส้นทางการบิน และจำนวนเที่ยวบินของสายการบินเพื่อเชื่อมโยงเส้นทางการเดินทางระหว่าง จังหวัดที่สามารถรองรับผู้โดยสารผู้พิการและผู้สูงอายุ ซึ่งสอดคล้องกับ Siamrath Online (2018) ที่ได้นำเสนอข่าวเกี่ยวกับกรมการท่องเที่ยว ผลึกกำลัง กระทรวงคมนาคม ร่วมพัฒนาโครงข่ายคมนาคมเชื่อมโยงการท่องเที่ยว ซึ่งได้มีการร่วมมือกันวางแผนดำเนินการใน 5 ประเด็นสำคัญ ได้แก่ 1. พัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวทั้งเส้นทางใหม่และเส้นทางที่มีอยู่แล้วให้มีคุณภาพมากขึ้น 2. พัฒนาระบบขนส่งสาธารณะให้มีคุณภาพ และส่งเสริมการบินไปสู่ภูมิภาคมากขึ้น เชื่อมโยงระหว่างเมืองหลักและเมืองรองตามนโยบายของรัฐบาลเพื่อกระจายนักท่องเที่ยวสู่เมืองรองมากขึ้น 3. ปรับปรุงและพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยว มีระบบการอำนวยความสะดวกต่อนักท่องเที่ยวที่เป็นผู้พิการและผู้สูงอายุมากขึ้น 4. พัฒนาสถานีขนส่งให้ทันสมัยรวมถึงดูแลเรื่องความสะดวกทั้งระบบขนส่งสาธารณะรวมทั้งห้องน้ำ และ 5. ส่งเสริมการขาย พัฒนาระบบการจำหน่ายตั๋วโดยสารให้มีคุณภาพ และอำนวยความสะดวกต่อนักท่องเที่ยวและผู้เดินทางมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการสร้างภาพลักษณ์การท่องเที่ยวในรูปแบบใหม่ ควรมีการเปิดตลาดกลุ่มลูกค้าใหม่ ๆ เพื่อเพิ่มยอดนักท่องเที่ยว เช่น ภาพลักษณ์การท่องเที่ยวสำหรับผู้พิการทางการเคลื่อนไหวและผู้สูงอายุ ซึ่งจะต้องมีการจัดทำยุทธศาสตร์หรือแผนพัฒนาการท่องเที่ยวการท่องเที่ยว มีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการและผู้สูงอายุผ่านสื่อต่าง ๆ ที่เหมาะสมต่อการเข้าถึงข้อมูล จัดทำคู่มือการท่องเที่ยวสำหรับผู้พิการและผู้สูงอายุทั้งฉบับภาษาไทยและ ภาษาต่างประเทศ

2. ในการยกระดับมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวควรคำนึงถึงความแตกต่างของนักท่องเที่ยว ในปัจจุบันจังหวัดควรใส่ใจนักท่องเที่ยวผู้พิการทางการเคลื่อนไหว ซึ่งจำเป็นต้องมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวผู้พิการทางการเคลื่อนไหวและผู้สูงอายุทุกคนให้ได้มาตรฐาน เช่น พัฒนาและปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการเข้าถึง

(Accessibility) พัฒนาและปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenity) พัฒนาป้ายสื่อความหมายในแหล่งท่องเที่ยว เน้นความเรียบง่ายและสร้างความเข้าใจได้ดี มีภาพหรือคำอธิบายประกอบ

นอกจากนี้ ควรมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานระบบสาธารณสุขปลอดภัย เส้นทางเดินทางเพื่อเสริมสร้างความสะดวกและความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว ได้แก่ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานระบบสาธารณสุขปลอดภัยที่ดี ติดตั้งกล้อง CCTV เพื่อสร้างความเชื่อมั่นด้านความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว ติดตั้งไฟฟ้าในแหล่งท่องเที่ยวให้ทั่วถึง ติดตั้งป้ายสัญลักษณ์ที่เหมาะสม เพื่อให้เกิดการสื่อสารและ ความเข้าใจที่ตรงกัน

3. ในการยกระดับมาตรฐานการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาตินั้น สิ่งสำคัญอย่างหนึ่งที่จะรับประกันได้ถึงการยกระดับมาตรฐานจะได้รับการดำเนินการก็คือ การพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวเพื่อรองรับการท่องเที่ยว โดยต้องมีการพัฒนาเพื่อให้บุคลากรทางด้านการท่องเที่ยวสามารถรับมือได้กับความหลากหลายของนักท่องเที่ยวโดยเฉพาะนักท่องเที่ยวผู้พิการทางการเคลื่อนไหวและผู้สูงอายุ พัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวในด้านทักษะภาษาต่างประเทศ

4. พัฒนาและส่งเสริมกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวผู้พิการทางการ เคลื่อนไหว และผู้สูงอายุทุกคนสามารถมีส่วนร่วมได้ด้วยการจัดทำปฏิทินการท่องเที่ยวสำหรับผู้พิการและผู้สูงอายุตลอดทั้งปี

5. ส่งเสริมให้สถานประกอบการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวประยุกต์ใช้หรือขอมาตรฐานด้านการบริการท่องเที่ยว เช่น มาตรฐานที่พักสัมผัสนวัตกรรมชุมชนบท 1 แห่ง ได้แก่ โฮมสเตย์บ้านปะอาว มาตรฐานบริการอาหารเพื่อการท่องเที่ยว 1 แห่ง ได้แก่ ร้าน S&P เซนทรัล เป็นต้น

5. ต้องมีกระตุนการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยว ประกอบด้วย จัดตั้งคณะกรรมการ จากประชาชนในชุมชนเพื่อดูแลและจัดการด้านการท่องเที่ยวโดยเฉพาะ กระตุนและติดตามให้ประชาชนในชุมชนเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว ส่งเสริมให้มีให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนกำหนดแผนงาน และการประเมินแผนงานการพัฒนาการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ใกล้กับชุมชน

References

- Boonlert Chittangwattana. (2005). *Sustainable Tourism Development*. Bangkok: Press and Design
- Bussaba Sitikarn and Siriwattana Jaima. (2009). *Developing roles of local governments in promoting and supporting the readiness of community-*

- based tourist attractions linking routes in the upper northern region of Thailand.* Bangkok: Office of the National Research Council of Thailand.
- Chalongsri Pimonsompong. (1999). *tourism marketing development planning.* Bangkok: Kasetsart University.
- Chittawon Praditrod. (2014). Components of Tourist Attractions and Tourism Motivation Affecting to Working People's Decision Making to Travelling in Vicinity Areas. Master of Business Administration Independent Study : Bangkok University.
- College of Management Innovation. (2015). *Knowledge Management (Research).* Rajamangala University of Technology Rattanakosin.
- Department of Tourism (2014). *Accommodation standards for tourism hotels 1-4 stars.* No. 2. Department of Tourism.
- Kamonrat Towasakul (2007). *Perception Integrated Marketing Communication Influencing to Tourism at Amphawa Floating Market Samut Songkram Province.* Master of Business Administration Marketing: Rajamangala University of Technology Thanyaburi.
- Ministry of Tourism and Sports. (2014). *Summary of tourist situation in August 2014.* Bangkok: Department of Tourism : Ministry of Tourism and Sports.
- Office of the National Research Council. (2010). *National Tourism Research Strategy (2012-2016).* Bangkok: Office of the National Research Council of Thailand.
- Orawan Kerdjan. (2014). *The Participation of Local Community in Eco-Tourism Management at Klongkon Mangrove Forest in Samutsongkhram Province..* Master of Arts Thesis: Dhurakij Pundit University.
- Payom Dhamabuttra. (2006). *Teaching materials on the components of tourism.* Bangkok: Institute for Conservation Tourism Development, Srinakharinwirot University.
- Prayoon Dasri. (2014). "Destination quality standard survey for pang-si-da national park, Srakaew province", *International Thai Tourism Journal*, 10 (2) : 36 – 49.
- Sasikan Kulwanich. (2008). *Promotion of tourism in the community: a case study of urban communities, Takuapa Municipality Takuapa District, Phang Nga Province.* Master of Public Administration Independent Studies :Khon Kaen University.

- Siamrath Online (2018). *Department of Tourism Khueang Klang, Ministry of Transport jointly develop a transport network connecting tourism*, [Online]<https://siamrath.co.th/n/29479>. [23 September 2018]
- Siriphone Souphanthong. (2008). *Services marketing mix affecting european tourist decision towards tourism services in Luang Prabang province, Lao People's Democratic Republic*. Master of Business Administration : Chiang Mai University.
- Sreenath Caichompoo, Bunkiat Caichompoo, and Paweena Preechayakul. (2017). "TOURISM MANAGEMENT INFORMATION SYSTEM OF KHUNG BANGKACHAO AREA, PHRAPRADAENG DISTRICT, SAMUTPRAKAN PROVINCE", *Phranakhon Rajabhat Research Journal*, 12 (1) : 90 – 99.
- Thailand Institute of Scientific and Technological Research. (1997). *Final report on the implementation of tourism policies to preserve the natural system..* Bangkok: Division of Consulting Services, Academic Service Center, Institute of Scientific and Technological Research of Thailand.
- Tourism Authority of Thailand. (1997). *Actions to formulate a natural tourism policy*. Bangkok: Thailand Institute of Science and Technology Research.
- Tourism Authority of Thailand. (2000). *A study project to create an index to measure the quality of tourist attractions*. Bangkok : Tourism Authority of Thailand.
- Tourism Authority of Thailand. (2011). *Tourism Development and Promotion Plan of the Tourism Authority of Thailand*. [Online]: http://thai.tourismthailand.org/tourismthailand_index/th/
- Wilailak Ratanapeantamma. (1997). "Ecotourism Management", *Executives*, 17 (April – June): p. 57 - 62.
- Yeoman, I., Durie, A., McMahon-Beattie, U., & Palmer, A. (2005). "Capturing the essence of a brand from its history: The case of Scottish tourism marketing". *Journal of Brand Management*, 13 (2), 134-147.